

Khi ra nghe cũng buồn cười, kỳ lạ là khi đọc bài giới thiệu về “Tôi đi học” của nhà văn Thanh Tịnh, mãi miên man tưởng tượng hình ảnh và tâm tưởng đó của chính mình suốt một ngày nào vào buổi đầu tiên cắp sách đến trường.

Đọc xong nhiên bài giới thiệu về đó thì quá hay rồi, nhất là với một cậu học trò trí óc còn ngây thơ, trái tim dạt dào cảm thì nó là một áng văn chương tuyệt tác.

Kỳ lạ là những bài giới thiệu về năm đầu tiên đi học, lên lớp cao hơn, khi học chương trình Pháp văn, tôi đi học ở Anatole France, tuy tiếng Tây mới chỉ bập bõm mà đã thấy hay làm sao, tôi nhìn nhà bác học vào khung cảnh mùa Thu lá vàng bay, chú bé học trò như chim con tung tăng trên bãi cỏ xanh, lác đác vài ngói lá vàng rơi, ôi sao mà thơ mộng. Những bức tranh phác thảo bằng văn xuôi kỳ diệu, đánh thức tôi với vẻ quá khứ tươi đẹp, đúng là hai khung trời cách biệt.

Hồi tưởng tôi như đi vào thế giới nghèo nàn rách nát xác xơ, tìm tòi trong những trang sách ngẫm nghĩ ta có nói đến cảnh học trò nghèo, những người không một ai tin tưởng học na ná như mình cả, thôi thì dù vẽ chương trình viết lách cho lo ngại tởm, những cũng cố gắng ghi chép những gì đã biết và còn như cái thời học trò ở quê mùa dốt nát ngôi trường mái tranh vách lá, nền cát ghè tre, bàn kê trên ghế bện, ghế là ôn với dĩ vãng một quãng đời như học như của những đứa trẻ sinh ra nơi miền xa xôi hẻo lánh, xa với ánh sáng văn minh thành phố, một thời kỳ học ở quê hương, những con người nghèo những ham học, dù trải qua những ngày khổ cực trên thân gian truân như học như, những cũng là một chương đời kỳ thú và nên thơ.

Có ai đó nói mò mò như những cảm tưởng của tôi với ngày đầu tiên cắp sách đến trường, xin thưa thật khó mà trở lại cho chính xác, có thể nói rằng tôi đã từng là một học trò trường làng, thuở khi đi học có hai lớp, dù vậy cũng được gọi là trường vì nơi đây là một ngôi trường có tên, có lớp, có hiệu trưởng, giáo viên, có hội phụ huynh học sinh, có bàn ghế, tuy đến số mái tôn vách trét.

Đó là những năm đầu tiên của miền Nam sau ngày chia hai đất nước, nơi kỳ lạ là trường cho một vùng, vì nó nằm trên đất làng tôi, cụ thể ở Đông, trường cũng mang tên làng tôi, trường tiểu học An Lạc, được xây dựng lên trên nền cũ của ngôi trường thời trước. Lớp đầu tiên trong đời làm một học trò đi đến trường đúng cách, đúng nghĩa những người không phải là buổi học “khai tâm”. Và tôi học như kỳ lạ một năm duy nhất, sau đó là vào học ở Huế, những năm sau này tôi về thăm quê thì đã được xây cất khang trang, rào dậu, cổng ra vào rất quy củ.

Tôi sẽ không nhắc đến những ngôi trường bất tiện tiếng tăm ở Củ Chi, mà tôi đã từng trải qua những trường tiểu học Trần Quốc Tuấn, Trường Trung Học Kỹ Thuật, trường Quốc Học, bởi những người này ai mà chẳng biết, thế nó đã nằm ở tiếng tăm lâu và vững bền rồi. Tôi cũng không nhắc đến trường trung học Nguyễn Hoàng, nơi mà tôi từng là môn sinh một thời, dù nay không còn tên cũ, những nó vẫn còn được nhắc nhở bởi những người như tôi như thế.

Ngôi Trống Trong Trí Nhớ

Tác Giả: Trn Qu c Phi t

Thứ Bảy, 02 Tháng 10 Năm 2010 12:19

Thì tôi sẽ nói về một ngôi trống làng, không có tên, rất ít người biết đến, hoặc có biết, cho đến nay người một thì đã mang đi, người còn chưa gì đã nhai, đó là ngôi trống gì tôi sắp viết ra đây.

Ngôi trống được đưa đi của tôi thật là khó tin, gọi đó là ngôi trống - không phải - đó là cái trống, cái chái, cũng không đúng, chúng có tên gì cho nó chứ, thôi thì tạm gọi là ngôi trống đi, vì dù hình trống là cái chái, cái trống, nhưng người y lại đưa cho một lũ trẻ con lớn bé không cùng trang lứa, nam và nữ quây quần để tập hò chèo viability, một người phải trách duy nhất, và là người trống, và là thầy giáo tập các lớp, và là thầy ký, thu ngân viên - nói là thu ngân viên cho nó vẫn viết chữ thành ra cái gì cũng thu: tiền, gạo... người chia thì ghi sổ - và ... kiêm nhiệm hết. Đó là ngôi trống nên tôi mới cà kê kể ra đây, cho nên dù có làm chuyện thì đây là một điều lạ biệt may ra biết đâu người đi để tránh nhầm lẫn.

Trong hoàn cảnh quê hương ta vào thời kỳ, chúng ta có rất nhiều người, nhiều người cùng ngang hoặc lớn hơn trang lứa với tôi từng trải qua cảnh hành khất ăn bòn chèo nghĩa như thế, nhưng mọi ai có thì giờ người ghi sổ một chút hoài niệm thu về cày hàn, dù về sau một số ra đời thành, tập thể hoặc hành hiệp thành danh, sẽ còn lại cũng có vẻ năng lực ăn học để thi thố với đời. Cho đến ngày nay, qua bao nhiêu thăng trầm ly phân hóa, sẽ người này còn lại không nhiều, đa phần đã già cả, hoặc còn giữ đức độ trong tim thức. Một số ít tập thể, khi ra ngoài đời thì người viết lên về cuộc sống áo gạo tiền, nhưng chuyện xa xưa đã quên lãng, dĩ vãng tàn phai, mái trống không tên tan vào cát bụi, thì thôi xin nhắc lại một lần.

Tôi nhà tôi đi đến trống khá xa, tất nhiên là đi bộ, muộn nhanh không thể đi đến ngay ngõ thôn, mà phải đi đến sau làng. Vùng tôi làng kê làng, trống làng là ruộng lúa, sau làng là rú và ruộng khoai toàn đất cát. Gian nhà một mái được dựng bóng lùm cây, gần bên con đê ngăn nước của làng bên. Đó mới chính là ngôi trống đưa đi của tôi, thời gian của tôi học này không nhiều, làm sao tôi có thể nhớ được đã học ngôi gì người y, vì trống khi đến đó tôi đã được học nhà biết được biết viết, biết làm các phép tính. Tuy vậy vẫn để lại trong tôi hình ảnh thân thiện không bao giờ quên. Tôi đặt cho nó cái tên "Ngôi trống trong trí nhớ".

Vì học trò không cùng trang lứa, trình độ khác nhau, đến vài làng kê của, nên khó mà nhớ được nhiều, trong số này về sau, khi tôi có thời gian trở lại Quê hương Trn học trống trung học Nguyễn Hoàng, vài người học ngang năm với tôi nhưng khác lớp.

Thầy giáo duy nhất là Anh K, người một thức da bánh mì, còn rất trẻ nhưng đáng để

Ngôi Trống Trong Trí Nhớ

Tác Giả: Trn Qu c Phi t

Thứ Bảy, 02 Tháng 10 Năm 2010 12:19

mở, nói năng nh nh thân thiện, anh luôn g n gàng trong b đ màu nâu, trên tay th ng có cái xách vải vài cuốn t p. Chúng tôi không g i là th y K mà ch g i anh K .

Anh K cũng là v th y đ u đ i c a tôi, tuy g n g i v i anh r t ít, sau này dù Hu hay v Qu ng Tr , tôi đã đ c ng ì đ nghe nh ng v th y n i ti ng kh kính gi ng bài, thì hình dáng anh K v n còn gi trong tôi nh thu nào đ i mái tranh vách lá y.

Tr ng không có tr ng, không có k ng, gi gi c đ c truy n đ t b ng mi ng, vào th i bu i y m y ai có đ ng h đeo tay, t t c h u nh xài đ ng h m t tr i, nghĩa là mu n bi t tr a chi u hay t i, c ng ng m t lên tr i mà c tính, nh ng ngày tr i u ám ho c m a gió thì ch có đoán ch ng.

Trong gi h c, ng i thành t ng nhóm theo trình đ , không có b ng đen và ph n tr ng, t t c đ u vi t lên gi y chuy n tay nhau mà chép, tôi không h bi t đ n s đ i m, b ng v th đ ng nói chi đ n b ng Danh D nh sau này, c t ng t ng đ i, trong đ i u ki n khó khăn nh th mà v n h c, cu c s ng đ n s c a nh ng đ a tr thôn dã, t t m bé ch quanh qu n v i nh ng chú d trong đám c khô ngoài đ ng mùa n c c n, hay v i màng b t s i cá thia thia đ i khóm lúa đang tr đ ng đ ng, ho c xem ng i l n vung c n câu trong m y cái ao đ i ph t ph hoa bèo có cánh l c bình tím nh t, bầy gi đ c t t p h c hành ch i đùa đồng đ o v i nhau cũng là thú v quá r i, nào là đu i b t, tr n tìm, đánh cẳng, đ p m ng...trên bãi cát c nh lùm cây.

Tu i th n i mi n thôn dã đi qua v i bao k ni m trong cu c s ng lam lũ x nghèo, ra đ i l u l c đó đây, tôi v n mang theo nh hành trang l u ni m ghi i trong lòng, không th thi u hình dáng anh K và mái tr ng n ng soi m a đ t, núp bóng đ i lùm cây.

C hai xóm nhà n i tôi , có ba ” đ ng môn” v i nhau đ i “ngôi tr ng trong trí nh ” y thì nay hai tay đã ra ng i thiên c , n u tính chung s còn hi n đ i n “trên c i đ i này” đ m không đ trên đ u bàn tay l i còn l u l c m i ph ng t h ng, l y ai đ hàn huyền chuy n x a tích cũ, nh c l i nh ng bu i đ n tr ng ch ch y ch không đi, vì đi ch m cát nóng b ng chân. Nh ng l n trèo cây hái b a, trái chín thì ăn, trái h m thì đào cát đ u, ngày sau tr l i đào lên “x i” ti p, nh ng l n ng n ng tát cá, t m “troung”, ng i ng m ngh , h i y m i tí teo sao mà khôn lạnh đ n v y.

Ngôi Trống Trong Trí Nhớ

Tác Giả: Tr&n Qu&c Phi&t

Thứ Bảy, 02 Tháng 10 Năm 2010 12:19

Tất cả đó là những ngày đi học đầu tiên của tôi, vốn là những kỳ nghỉ hè, dù mùa hè quê mùa những hình ảnh thuở nhỏ thì mờ nhạt dần dần, sau này mặc dù được đi học đàng hoàng trong những ngôi trường lớn nhưng tôi thành thật không thể nào tìm lại không khí những ngày trong tổ ấm gia đình, cho nên những cảm nhận vẫn “...mình tôi âu yếm nắm lấy tay tôi đi trên con đường dài và hạnh phúc...” tôi thấy thật hay, thật thích thú những hình ảnh cho tôi thấy những lần vay mượn của người khác, cho nên dù mê say với cái hay những cũng cảm nhận sự thoải mái đáng cay của riêng mình.

Ngôi trường trong trí nhớ của tôi chợt lên mặt trời âm thầm đi vào dĩ vãng, tôi đoán chắc số môn sinh những người đã rời bỏ, kẻ còn rất ít, những người còn lại càng ít hơn. Sau khi rời bỏ trường qua đi khá lâu tôi có dịp trở về thăm cũ, thì đi ngang qua dịp nước nơi mái trường tranh lá ngày xưa, vốn còn lùm cây và bãi cát. Đó là một bụi cây xù xì dưới gốc, những người quang mây trời sau một buổi ngày dài mà gió lạnh lùng. Những người đứng vững những người khác nằm trên mặt đất có vài chòm hoa cỏ dại lờ lờ, màu sắc hài hòa, bầu trời trong xanh phơn phớt dưới lòng những người trong vườn những con cá bơi lội mình, một loài chim rất quen chợt tiếng hót lên từ lùm cây, trong cái bình yên tôi miên man nghĩ đến những ngày tháng xa xưa nơi này, nghe anh K, bây giờ ở đâu hay đã an nghỉ phần đời, cảm nh cũ mang máng như xưa, mái tranh từ lâu đã ra cát bụi, những người xưa còn một người ai, bây giờ ghi lại đây đôi dòng hoài niệm, có ai đó còn nhớ những ngày tháng xa xăm ấy không.

Ngôi Tr ng Trong Trí Nh

T c Gi : Tr n Qu c Phi t

Th 13; B y, 02 Th ng 10 N m 2010 12:19

□